

Nr 53

Utlåtande i anledning av motioner angående miljövärden.

I de likalydande vid 1969 års riksdag väckta motionerna I: 862 av herr *Werner* och II: 961 av herr *Hermansson m. fl.* har hemställts att riksdagen i skrivelse till regeringen begär att miljövärdssynpunkterna ägnas uppmärksamhet i samband med industrilokaliseringen.

Utskottet har i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttranden över motionerna från statens naturvårdsverk, arbetsmarknadsstyrelsen, statens planverk och Sveriges industriförbund. Se bilaga till detta utlåtande.

Utskottet. Enligt förevarande motioner har vid industrilokaliseringen tillräcklig hänsyn hittills inte tagits till utsläppens effekt. Motionärerna framhåller särskilt den skadliga effekt som kan uppstå vid utsläpp av ämnen med olika industriellt ursprung. För att åstadkomma minsta möjliga skadeverkningar av utsläppen bör industrierna enligt motionärerna lokaliseras så att en sambehandling av olika industriellt och kommunalt utsläpp kan ske, exempelvis vid gemensamma reningsverk.

Av remissyttrandena över motionerna framgår att ifrågavarande problemkomplex ägnas en alltmer ökad uppmärksamhet såväl från forskningens som från naturvårdens och samhällsbyggandets sida. Såsom statens planverk anfört går utvecklingen på detta område i en riktning som väl ansluter till motionernas syfte. Utskottet finner med hänsyn härtill inte anledning föreligga till något särskilt uttalande från riksdagens sida med anledning av motionerna.

Utskottet hemställer alltså

att riksdagen lämnar motionerna I: 862 och II: 961 utan åtgärd.

Stockholm den 27 november 1969

På jordbruksutskottets vägnar:

ERIC MOSSBERGER

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit

från första kammaren: herrar Mossberger (s), Skårman (fp), Carl Eskilsson (m), Hermansson (cp)*, Magnusson (s), Augustsson (s), fru Hultell (m), herrar Skagerlund (fp), Manne Olsson (s)* och fru Margit Lundblad (s);

från andra kammaren: herrar Arweson (s), Persson i Skänninge (s), Trana (s)*, Jonasson (cp), Johansson i Simrishamn (s), fru Lindberg (s), fru Sundström (s), herrar Sundkvist (cp), Åberg (fp)* och Krönmark (m).

* Ej närvarande vid justeringen.

Bilaga

Yttranden över motionerna I:862 och II:961

Statens naturvårdsverk (22.4.1969)

Naturvårdsverket anför.

I motionen behandlas främst frågan om sambehandling av avloppsvatten från olika industriella och kommunala utsläpp.

I fråga om vissa slag av industrier, främst livsmedelsindustri men även andra, förekommer normalt i stor utsträckning anslutning till kommunala ledningsnät och reningsverk.

Vid andra industriella utsläpp, bl. a. från cellulosaindustrin, har hittills huvudsakligen använts separata avlopp. Möjligheterna till olika slag av sambehandling är beroende av en avvägning av tekniska och ekonomiska synpunkter i varje särskilt fall. Naturvårdsverket tar i sin handläggning av ärenden rörande avloppsutsläpp alltid hänsyn till de eventuella fördelar som kan vinnas vid sambehandling och söker, där gynnsamma förutsättningar härför kan anses föreligga, åstadkomma sådan behandling.

Såväl miljöskyddslagen som förfarandet med tillstånds- och dispensprövning för miljöfarlig verksamhet, varom förslag lagts fram i Kungl. Maj:ts proposition 1969: 28, torde komma att underlätta verkets strävanden i detta avseende. Med hänsyn härtill finner naturvårdsverket inte ytterligare initiativ i frågan vara erforderliga.

Arbetsmarknadsstyrelsen (18.4.1969)

Arbetsmarknadsstyrelsen erinrar i anslutning till motionerna om att ett stort antal objekt inom natur- och miljövården har utförts som beredskapsarbeten.

Statens planverk (25.2.1969)

Planverket vitsordar på grundval av erfarenheterna från sitt verksamhetsområde betydelsen av de problem som berörts i motionerna. Verket erinrar emellertid också om den växande uppmärksamhet som under senare år ägnats åt dessa problem från vetenskaplig forskning samt exempelvis från naturvårdens och samhällsbyggandets organ. Som ett allmänt omdöme kan därför enligt planverket sägas att inställningen till de berörda frågorna samt sättet för deras behandling utvecklas i en riktning som väl ansluter sig till motionernas syfte.

Ett uttalande från riksdagen med det innehåll som föreslagits i motionerna skulle dock, framhåller planverket, utan tvivel vara av värde för att ytterligare framhäva betydelsen av dessa frågor.

Sveriges industriförbund (30.10.1969)

Förbundet anför.

Den av motionärerna tecknade bilden av industrilokaliseringens negativa följder ur miljövardssynpunkt är enligt Förbundets mening alltför onyanserad och överdriven. Långtgående åtgärder har under senare år vidtagits inom industrin för att minska eller helt eliminera vatten- och luftföroreningar genom nya produktionsmetoder och investeringar i reningsanläggningar. Detta hindrar självfallet inte att miljöfrågorna även i fortsättningen måste ägnas betydande uppmärksamhet från samhällets, näringslivets och allmänhetens sida.

Motionärerna fäster stort avseende vid möjligheterna att genom sambehandling av industriella och kommunala utsläpp vid gemensamma reningsverk minska skadeverkningarna från miljösynpunkt. Förbundet vill inte bestrida att en sådan lösning av reningsfrågan i vissa fall kan vara rationell. Det gäller då industrier med relativt begränsade mängder avloppsvatten. I sådana fall förekommer redan nu en samverkan mellan industriföretag och kommunerna.

Ifråga om industrier som har betydande vattenutsläpp och därför är av särskilt intresse från miljösynpunkt torde däremot de av motionärerna angivna fördelarna med sambehandling av industrins och kommunernas vattenutsläpp inte normalt vara för handen. Det närsalttillskott som kan erhållas från kommunala utsläpp har exempelvis relativt ringa betydelse för biologisk rening av en cellulosaindustris avloppsvatten. Även tekniska och administrativa skäl talar mot gemensamma lösningar. För dessa slag av industrier är egna reningsanläggningar att föredra. Vad motionärerna avser med utnyttjande av varmvattenutsläpp för industriansändamål är något oklart. Såvitt Förbundet har sig bekant finns ännu inte någon teknik att avleda kärnkraftsverkens avloppsvärme i form av lågtrycksånga i stället för varmvatten. Enligt Förbundets uppfattning torde därför motionärernas förslag om sambehandling av vattenutsläpp inte innebära något väsentligt bidrag till lösning av vattenföroreningsproblemen.

Förbundet delar emellertid motionärernas uppfattning att samverkan mellan samhälle och näringsliv är av stor betydelse för att komma till rätta med miljövarsproblemen. Vad gäller lokalisering av företag spelar därvid samhällsplaneringen en väsentlig roll. Förbundet vill här peka på de möjligheter som kommunerna har att i sin översiktliga planering av markanvändningen tillse att miljövarsintressena blir tillgodosedda. Det gäller bl. a. utläggning och iordningställande av markområden för industrier.

Det ökade behovet av mark för fritidsbebyggelse och friluftsliv och det allmänt sett vidgade sambandet mellan landsbygd och tätorter samt etablering av industrier som med hänsyn till speciella lokaliseringskrav och sin miljöpåverkan har behov av mark utanför tätorter har vidare aktualiserat frågan om översiktlig markanvändningsplanering över större områden. Förbundet vill här hänvisa till det utredningsarbete som för närvarande pågår inom civildepartementet som förberedelse för en eventuell riksplanering av markens användning.

Oavsett om en planering av markanvändningen över större områden bör ske genom en vidgad och mer ändamålsenligt utformad regionplanering eller i form av en riksplan bör en sådan planering ge ökade möjligheter till en framsynt industrialiserings- och miljövarspolitik. För industrin är det bl. a. av värde att i förväg kunna bilda sig en uppfattning om vilka områden som från allmänna synpunkter är lämpade för miljökänslig produktion.